

Motion till riksdagen 2025/26:4144

av Åsa Westlund m.fl. (S)

med anledning av prop. 2025/26:242 Ett tydligt regelverk för aktivt skogsbruk

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en samlad konsekvensanalys av regelförändringarna på skogsområdet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avstyrka förslaget om att korta tiden mellan avverkning och avverkningsanmälan från sex till tre veckor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen noggrant bör följa upp och utvärdera konsekvenserna av att frikoppla samrådsplikten från avverkningsanmälan och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en redogörelse för hur de i propositionen föreslagna regeländringarna påverkar Sveriges åtaganden om biologisk mångfald och tillkännager detta för regeringen.

Skogens alla värden

Skogen är vårt gröna guld. Ett hållbart skogsbruk erbjuder råvaror till andra branscher och bidrar till jobb i hela landet, tillväxt och en levande landsbygd. Skogen hjälper oss också i klimatomställningen. Den binder kol när den växer, och när vi brukar den kan vi använda träet för att ersätta fossila produkter. Samtidigt är skogen ett hem för värdefulla naturmiljöer. Dessutom är den en plats för rekreation och återhämtning. Skogen har med andra ord många olika värden som vi måste värna och ta tillvara.

För att klara av detta behöver skogen brukas ansvarsfullt och hållbart med tydliga spelregler. Det behövs en balans mellan skogspolitikens två jämställda mål: produktion och miljö. Vi behöver ett aktivt brukande av skogen, för att kunna ställa om samhället, svensk tillväxt och jobb i hela landet. Vi behöver samtidigt bevara skyddsvärd skog för

att kunna säkerställa viktiga miljövärden. Det kräver ett regelverk som på ett tydligt och enkelt sätt möjliggör skogsbruk, men samtidigt tar hänsyn till vårt rika växt- och djurliv.

Regeringen tar inte helhetsgreppet som krävs för svensk skogspolitik

Tyvärr ser vi att det nuvarande regelverket för artskydd inte fungerar på ett effektivt och balanserat sätt. Många enskilda skogsägare har hamnat i kläm när de förbjudits att avverka men samtidigt inte varit berättigade till ersättning. Förutsättningarna upplevs av många som otydliga.

Vi socialdemokrater har därför länge krävt både tydligare regler och ersättning till skogsägare. Det var också den socialdemokratiska regeringen som inledde arbetet med att förändra artskyddet.

Regeringen har under våren 2026 presenterat tre olika dokument med förslag till regelförändringar som berör skogsbruket. Utöver den proposition som denna motion avser har regeringen lämnat promemorian KN 2025/01529 Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen och proposition 2025/26:230 Ersättning vid rådighetsinskränkningar till följd av artskyddet.

Det är välkommet att regeringen till slut har tagit vidare det arbete som påbörjades under förra mandatperioden för att förändra artskyddet och klargöra ersättningsrätten till skogsägare, men tyvärr har det dröjt nästan en hel mandatperiod för regeringen att ta fram konkreta förslag. Regeringen har inte heller tagit det långsiktiga och breda helhetsgrepp som hade behövts för att skapa tydliga förutsättningar. Ett sådant helhetsgrepp hade krävts för att få till en hållbar balans mellan brukande och miljöhänsyn. Men i stället har regeringen presenterat en mängd olika utredningar och förslag som gör det svårt att överblicka konsekvenserna av förslagen i sin helhet. Regeringen måste därför återkomma med en samlad konsekvensanalys för samtliga skogspolitiska förslag som regeringen presenterat under mandatperioden.

Vi socialdemokrater har velat se förändringar i artskyddet för att man i större utsträckning ska kunna bedriva skogsbruk. Regeringens föreslagna ändringar i artskyddsreglerna verkar dock innebära mycket långtgående uppluckringar av hänsynen till fridlysta arter och biologisk mångfald. Att regeringen endast har budgeterat 100 miljoner kronor om året från och med 2027 till ersättningen för skogs- och markägare tyder också på att de utgår från att en mycket liten areal kommer att skyddas.

Eftersom det saknas en tydlig konsekvensanalys är följderna av detta svåröverblickbara, men det finns en påtaglig risk att skyddet av den biologiska mångfalden kraftigt urholkas. Detta kan i så fall få stora konsekvenser inte bara för den biologiska mångfalden utan också på hur hållbart svenskt skogsbruk anses vara. Det i sin tur kan, som flera remissinstanser påpekar, få konsekvenser för hur produkter från svensk skog klassificeras. Regeringen har under mandatperioden för svensk räkning skrivit under internationella förpliktelser för att skydda biologisk mångfald. Trots detta saknas en redogörelse för hur detta ska hanteras i de förslag som regeringen lämnat på skogsområdet. Sverige har också krav på sig att leva upp till vad gäller skogens kolinlagring. Det framstår som märkligt att regeringen knappt berör denna fråga i propositionen. Det är kortsiktigt och oansvarigt och understryker igen behovet av ett helhetsgrepp om svensk skogspolitik som också är långsiktigt hållbar.

Dessutom har regeringens egna myndigheter Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket larmat om att regeringens föreslagna ändringar i artskyddet riskerar att göra regelverket ännu svårare för enskilda och verksamhetsutövare att förstå och tillämpa. Därmed lämpar regeringen över ansvar på enskilda skogsägare i stället för att skapa tydliga och enkla förutsättningar att förhålla sig till.

Regeringen borde också ha övervägt att hitta en mer hållbar balans mellan miljöhänsyn och brukande genom att frångå den digitala syn som finns i dag mellan att få avverka och inte få avverka. I stället för att lägga en död hand över områden där det finns naturvärden som motiverar skydd borde regeringen utrett möjligheten att ge Skogsstyrelsen möjlighet att kräva ett mer lågintensivt skogsbruk med anpassade brukningsmetoder i områden med höga naturvärden.

Regeringen misslyckas med att skapa tydliga förutsättningar för skogsbruket

I propositionen presenterar regeringen ett antal konkreta förslag. Vi vill särskilt framhålla följande.

Vi socialdemokrater är kritiska till förslaget att halvera Skogsstyrelsens handläggningstid för avverkningsanmälningar från sex till tre veckor. En sådan förändring riskerar att försämra myndighetens möjligheter att göra fullgoda bedömningar och fullgöra sitt tillsynsuppdrag. Regeringens förslag riskerar att göra det enklare att kringgå regelverket genom att minska utrymmet för bedömningar och tillsyn, i stället för att åtgärda materiella brister i de regler som regeringen själv har möjlighet att förändra. Vi avstyrker därför regeringens förslag om kortare handläggningstid. Vi ställer oss däremot positiva till att stryka kravet på att det ska finnas särskilda skäl för myndigheten att fatta snabbare beslut. Självklart ska beslut fattas snabbare än efter sex veckor när myndigheten finner detta lämpligt.

Regeringens förslag om att frikoppla samrådsskyldigheten från avverkningsanmälan kräver noggrann uppföljning. När samrådsskyldigheten bara ska gälla i de fall regeringen beslutar om flyttas mer ansvar över på den enskilde skogsägaren att själv avgöra vad som gäller. Det är också svårt att förutse konsekvenserna av den föreslagna förändringen eftersom regeringens kommande föreskrifter om dess utformning också kan påverka om Sverige uppfyller EU-rätten avseende artskydd och förnybartdirektivet. Regeringen har i propositionen aviserat att den avser att uppdra åt Skogsstyrelsen att följa upp den kortade tidsfristen för handläggning med halvårsvisa delrapporter och slutrapport den 30 juni 2028. Det är bra men utifrån ovan anser vi att regeringen också behöver följa upp och utvärdera effekterna av de föreslagna ändringarna för samrådsskyldigheten.

Vi ser behov av att begränsa markägarens kostnad för att skaffa den kunskap som behövs, men frågetecknen som Lagrådet lyfter behöver adresseras. Det är därför viktigt att regeringen säkerställer att den nya begränsningsregeln är förenlig med EU:s statsstödsregler i det fortsatta arbetet.

Regeringens bedömningar underskattar skogens alla värden

Sverige har ett egenintresse av att skydda värdefull skogsmark. Artrikedomen är viktig för näringslivet, för vår resiliens och för allmänhetens intresse av att exempelvis plocka bär och svamp. Regeringen har bedömt att genomförande i svensk rätt av EU:s regelverk över miniminivån bör undvikas. Utifrån denna text framstår det som att skyddet skulle sakna ett egenvärde för Sverige. Den bilden delar inte vi. Vi delar inte heller bilden av att Sverige aldrig ska gå före eller ha egna ambitioner på miljöområdet. Därför anser vi att regeringens uppfattning om att EU-regler alltid ska implementeras på en lägstanivå är för långtgående. Detta måste tvärtom bedömas i varje enskilt fall utifrån vad som bäst gynnar svenska intressen på både kort och lång sikt.

Vi delar regeringens beskrivning av att gödsling kan vara ett effektivt sätt att öka tillväxten i skogen, men man måste också ta hänsyn till den biologiska mångfalden och skogens ekosystemtjänster.

Socialdemokraterna vill ta vara på skogens fulla potential

Vi socialdemokrater vill ta vara på skogens fulla potential. Det är genom innovation och ny teknik som vi skapar tillväxt och jobb i hela landet, sänker utsläppen och stärker vår beredskap.

Vi vill skapa långsiktiga förutsättningar för skogsbruket genom att komma överens brett i politiken, stötta industrin att ställa om genom en helt ny bioekonomistategi och sektorsvisa klimatplaner, få på plats mer oberoende rådgivning för enskilda skogsägare, få ett mer variationsrikt skogsbruk och höja värdet på skogen genom att exempelvis använda råvaran till att bygga mer i trä och andra långlivade produkter. Det handlar inte bara om mer forskning, utan om att innovationer faktiskt når ut i näringen och implementeras i praktiken i produkter, processer och affärsmodeller. Det handlar även om att skapa efterfrågan, t.ex. genom en mer aktiv offentlig upphandling av byggnader i trä. Dessutom vill vi bidra till att produkterna som tillverkas av träråvaran ska kunna återanvändas och återbrukas i högre grad.

Tyvärr har SD-regeringen inte skapat de långsiktiga förutsättningar som krävs, utan gjort tvärtom genom att backa från breda överenskommelser, rycka i finansieringen av industrins investeringsstöd och strunta i att främja tillväxt, sjysta jobb och ny teknik. Det är fyra förlorade år.

Svenska arbetsvillkor och löner behöver gälla för alla, och ingen ska utnyttjas. Säsongsanställda behövs, men de ska ha sjysta villkor. Vi vill att fler ska kunna jobba inom skogsnäringen genom en satsning på beredskapsjobb för att både skapa enklare vägar till jobb för de som står långt från arbetsmarknaden och utföra åtgärder för naturen och friluftslivet. I dag vet vi att även stora skogsbolag jobbar med underleverantörer där de anställda långt ifrån alltid får de anställningsvillkor som anges i kollektivavtal. Arbetet är också utformat på ett sätt som kräver mycket fysiskt. Detta behöver adresseras av flera myndigheter och regeringens arbete framöver.

Åsa Westlund (S)

Aida Birinxhiku (S)

Jytte Guteland (S)

Sofia Skönnbrink (S)

Johan Löfstrand (S)

Malin Larsson (S)

Tomas Kronståhl (S)